

Medlems Blad

för DIS-Småland

Årgång 5, Nr 10

Nummer 3, Aug 2002

Höstens program

I dagarna, 23-25 aug, är det släktforskardagarna i Dalarna. DIS Småland kommer att närvara med tre deltagare och vi kommer främst att visa upp vad det finns för databaser på CD för smålandsforskare. Vi kommer också att hålla koll på vad som erbjuds av andra föreningar m m.

I nästa nummer rapporterar vi allt nytt som vi har hittat av intresse för oss i Småland.

Den 5-6 september kommer vi som är funktionärer inom föreningen att gnuggas av Föreningen DIS så att vi ska kunna ge ännu bättre medlemservice i fråga om fadderskap, medlemsblad och kursverksamhet.

Medlemsmöte

Tid: 23 November Kl: 09.30

Plats: Gamleby Folkhögskola

Dagens gäst är Lars Oswald, Västervik

Tema: Soldater och båtsmän

Fullständigt program kommer i nästa nummer av MedlemsBlad.

Anmälan om deltagande till närmaste styrelsemedlem.

Kursverksamhet

Veckoslutskurser

Värnamo

Tid: 21-22 September

Plats: Värnamo

Avgift: 400 kr

Anmälan senast 7 sept till:

Ingvar Kärrdahl

Tfn: 0370-65 07 15.

E-post: karrdahl@telia.com

Jönköping

Tid: 16-17 November

Plats: Jönköping

Avgift: 400 kr

Anmälan senast 30 Okt till:

Jan Graab Tfn: 036- 13 31 61

E-post: jan.graab@telia.com

Studiecirklar

Plats: Jönköping

Tid: Eftermiddag, start 25/9

10 x 3 tim FULLBOKAD

Plats: Jönköping

Tid: Kväll, start 25/9

10 x 3 tim FULLBOKAD

Kursansvarig: Jan Graab

Detta nr innehåller:

Ordföranden har ordetsid 3

Redaktörens rutasid 3

Lär finnas i Nordamerika ...
Åsa Lundkvist.....sid 4

Tekniklådansid 5

Småländska CD-sivor för släktforskare
Jan Juteforssid 5

Va frimuura har för sej.
Historia på ölandsmålsid 7

Ur andra medlemsblad.....sid 7

Blodprovet som gav farmor rätt
Maria Leijonhielmsid 8

Frågor och svar om Disgen
.....sid 9

Han fick en ny far - vid 36 års ålder
Lars Juteforssid 10

Projektet "Sätt namn på de döda".....sid 10

Att forska i Kalmar.....sid 10

Avtal för släktforskar-materialsid 11

Efterlysningarsid 12

MedlemsBlad

för DIS-Småland

ISSN 1650-3066

Upplaga: 750 ex

Ansvarig utgivare:
Ingvar Kärrdahl

Organisationsnummer:
82 70 01-1029

Redaktör och layout:
Jan Jutefors

Manus (stopp 12/10 2002)

Redaktören förbehåller sig rätten att redigera innehållet.

Citat ur MedlemsBlad för DIS Småland får göras om källan anges. För hela artiklar hänvisas till författaren.

Författarna är själva ansvariga för innehållet i artiklarna.

Årsavgift 2002:

DIS Småland 50 kr. plus
medlemsskap i DIS 100 kr.
Pg 140 33-5 Föreningen DIS

Adressändring:

Föreningen DIS
Gamla Linköping
582 46 LINKÖPING

Köp DIS-nålen!

Visa din tillhörighet!
Bär DIS-nålen!

Köp DIS-nålen
på nästa medlemsmöte
eller kontakta närmaste
styrelsemedlem.

DIS Småland

(regionförening till Föreningen DIS, Föreningen för Datorhjälp I Släktforskningen).

Styrelse:

Ordförande och postmottagare:
Ingvar Kärrdahl

Vice ordf:
Jan Jutefors

Sekreterare:
Rune Elofsson, Duvgatan 10, 575 34 EKSJÖ Tfn: 0381- 129 94
E-post: rune.elifsson@telia.com

Kassör:
Börje Jönsson, Klosterstigen 9, 575 37 EKSJÖ Tfn: 0381- 108 40
E-post: borje-jonsson@spray.se

Övriga ledamöter:
Anne Marie Bågestam

Arne Johansson

Suppleant:
Björn Strahl

Uppdrag: (se adresser ovan)

Disbyansvarig:	Arne Johansson
Informationsansvarig:	Björn Strahl
Redaktör:	Jan Jutefors
Web-master:	Arne Johansson

PC-faddrar: (se adresser ovan)
Ingvar Kärrdahl
Jan Jutefors
Björn Strahl
Ingemar Johansson

Ordföranden har ordet...

Så är det dags att starta höstens verksamhet. För många av oss innebär det i år att resa till Borlänge och släktforskardagarna den 23-24 augusti. DIS har i år samlat huvudföreningen och samtliga regionföreningar i en lokal. I nästa nummer av Medlemsbladet ska vi ur smålandsperspektiv göra en sammanfattning av släktforskardagarna.

Vårterminen avslutade vi i Växjö med en användardag. Det hade kommit in ett antal kluriga frågor som förhoppningsvis fick tillfredsställande svar. Som framgår av höstens program inleder vi med två studiecirkel och två veckoslutskurser i Disgenprogrammet. Efter lokal information i Jönköpingsregionen blev studiecirkelarna snabbt fullteknade. På veckoslutskurserna i Värnamo och Jönköping finns i skrivande stund några platser kvar. Är du intresserad av att gå någon Disgenkurs vill jag gärna att du talar om det så har vi lättare för att planera utbildning i något område där det finns flera intresserade. Höstens verksamhet avslutar vi med ett medlemsmöte på ostkusten.

I styrelsen börjar vi redan nu att planera verksamheten för vårterminen 2003. Vårt största problem är att gissa oss till vad våra medlemmar vill ha för slags aktiviteter. Jag efterlyser därför alla förslag på mötesteman, ämnen, föredragshållare, möteslokaler, lämpliga dagar och tider, platser för kurser i Disgen, osv. Lättast är om du skickar ditt förslag med e-post (adress: ordf_smaland@dis.se) men du kan också ringa eller skicka ett vanligt brev.

Vårt medlemsblad kommer nu ut fyra gånger per år. Hittills har vi även lagt ut det på vår hemsida ungefär samtidigt som det hamnat i brevlådorna hos våra medlemmar. Detta ändrar vi nu så att ni medlemmar har medlemsbladet via posten tre till fyra veckor innan det ligger ute på hemsidan.

Vi skickar i dagarna ut ett extranummer av vårt medlemsblad till de DIS-medlemmar i Småland/Öland som ännu inte är medlemmar i vår regionförening. Antalet medlemmar i DIS-Småland är nu något över 500 vilket motsvarar cirka 40 procents anslutning. Fler medlemmar ger oss möjlighet till ökad verksamhet i form av fler medlemsmöten och fler kurser utspridda på fler orter runt om i Småland. Med din hjälp att värva nya medlemmar kan vi förhoppningsvis klara en målsättning på 50 procents anslutning inom ett år.

Välkommen till höstens verksamhet

Ingvar Kärrdahl

Redaktörens ruta:

Vi avser att sakta men säkert att förbättra vårt medlemsblad. Som det har varit hittills så har det varit lite olika med bladets utgivning. Från och med i år är det meningen att det ska komma ut fyra nummer om året, två på våren och två på hösten.

Förhoppningen är att mer material ska flyta in, så att tidningen också kan öka i omfång, men just nu är det lite trögt. Har du något i byrålådan som du vill publicera? Du kommer att få chansen att göra det i kommande nummer.

I förra numret infördes några nya rubriker: **Vad kan du läsa om i andra medlemsblad** och **Efterlysningar**.

I detta nummer införs **Tekniklådan** som denna gång är tom, men den kommer att fyllas med olika hjälpmedel för oss släktforskare. Föreningen DIS har en särskild teknikgrupp som har till uppgift att se över vad som kan användas och vara lite av visionärer inför framtiden. Jag tycker att detta är ett mycket spännande område.

Dessa kommer att vara fasta rubriker i fortsättningen, men vi beroende av att du som läsare är aktiv och kommer med bidrag till vårt medlemsblad.

Jan Jutefors

Alla kurser och studiecirkel är ett samarbetsprojekt mellan DIS Småland och ABF

Lär finnas i Nordamerika ...

I släkten har man alltid undrat över vart Robert tog vägen. Han stack iväg en dag, bara försvann och i husförhörslängderna står det "Lär finnas i Nordamerika".

De gamla kallade honom för skrivbords-Robert för det enda man hade kvar av honom var ett fotografi som stod på en sekretär hemma i föräldrahemmet.

När jag efter ett par tillfällen sett några Amerikabrev där man bl a letade efter honom, så bestämde jag mej för att börja släktforska och ta reda på vart han tog vägen och varför han försvann.

Efter att ha frågat släkten och gjort ett besök hos en dam i Eksjö, så fick jag ett första napp genom hennes son som varit på internet. Han hade varit på <http://www.rootsweb.com> - en adress där man kan lägga in efterlysningar och hitta släktingar.

Matilda från Hultsjö

Där hade han hittat en Ekelund – vid namn Mathilda från Hultsjö och detta var faktiskt Roberts storsyster. Jag kunde vidare läsa att mannen som hade lagt ut efterlysningen 2 år innan, letade efter släktingar i Sverige eller någon som kunde hjälpa honom med information.

Efter första mailet till honom kom en hektisk period men mycket mail och historik från oss båda. Han var en hängiven släktforskare och lovade mej att göra allt för att finna Robert, vilket han nu också gjorde.

Ellis Island

Först skulle jag försöka ta reda på varifrån Robert hade åkt, eller när han hade åkt. Jag visste ungefär när han hade åkt men inte varifrån. Det gjorde ingenting för min nya ame-

rikanske vän fann honom i Skeppslistorerna.

Han gick helt enkelt in på <http://ellislandrecords.org> och sökte efter Robert på "passenger search". Efter ett tag så fann han honom. Om man hittar någon person där så klickar man på Ship Manifest för att se den handskrivna sidan vid incheckningen på båten.

Familysearch.com

Under tiden hade jag själv hittat lite sidor som jag sökte i och la ut efterlysningar.

T. ex:

<http://www.worldroots.com>

<http://www.familysearch.org>

<http://familytreemaker.genealogi.com>

<http://ssdi.genealogy.rootsweb.com> = dödbok

<http://wordweb.com>

<http://www.genealogy.com>

och det bästa av allt.

<http://www.ancestry.com> en sida som du gratis prenumererar på och som kommer varje vardag med nya amerikanska databaser.

Moline, Illinois

Jag fick fram lite uppgifter via min amerikanske vän. Efter något år så hade han via deras född / dödböcker hittat honom i en stad som hette

Moline, Illinois. Där arbetade han i en plogfabrik – ett rykte som faktiskt hade kommit till Sverige.

Efter ytterligare något år så dök helt plötsligt en ny fru upp i ett adressregister i Moline.

I samma veva hittades det lite nya fotografier i en kartong som blivit undanstoppad. Där fanns två kort med Robert och hans kamrater. Det var taget just i Moline, Illinois.

Nu visste vi att vi hittat rätt.

Kontakt med bibliotek och ålderdomshem

Jag skickade ett mail till staden, där jag bad dem sätta upp en liten efterlysning på ålderdomshem, men detta gav inget resultat.

Min nya vän, Frank, hade kontaktat ett bibliotek som tog fram uppgifter när Robert bodde i Moline, men han försvann efter ett antal år.

Nästa steg var att titta i dödboken vid aktuell tidpunkt, men det har fortfarande inte gett något resultat.

Hittar vi honom inte, så prövar vi med hans fru, sa Frank, och det tog inte lång tid förrän jag fick ett nytt mail med hennes dödsintyg. Det kostar lite pengar att få, men på sidan <http://www.ancestry.com> så kan man få mer information..

Frank hittade hennes gravsten men det fanns ingen gravsten på Robert jämte henne.

Det var lugnt ett bra tag och jag trodde inte att jag skulle komma längre, men så för några månader sedan, fick jag tag på en ny adress där man kunde lägga ut sin släktingar på en egen hemsida via en gedcom-fil, www.geneanet.org. Allt gick på ett par minuter.

Nellies barnbarn

Så för två veckor sedan fick jag ett nytt mail. Hon hette Anne och bodde ett par timmar från Moline, Illinois. Nellie – Roberts fru i Amerika – var

hennes mormor.

Anne och hennes syster har precis börjat forska i Nellie (hon hade haft ett svårt äktenskap med sin första man och därefter bara försvunnit). Nu skall systrarna, jag och Frank gå vidare.

Många intressen på köpet

Det är snart sex år sedan jag började ta reda på vart Robert tog vägen och varför – snart vet jag. I bagaget fick jag också med mej historia, intresse för hembygd och massa andra släktingar.

Så, ut med alla släktforskarfiler på internet, inte bara dis här i Sverige utan även de andra jag skrev om. Lägg ut efterlysningar och sök. Rätt som det är träffar man på en annan som släktforskar och kommer vidare.

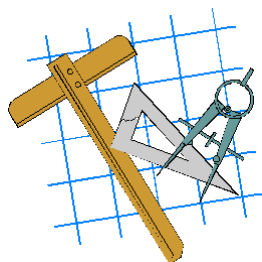
Vet inte om det bara är jag som haft tur men amerikanarna jag träffat på är jättesnälla och hjälpsamma.

Åsa, dis 15157

Tekniklådan

Under den här rubriken ska du som läsare kunna tipsa oss andra om fiffiga lösningar på olika tekniska problem.

Har du kanske hittat på ett eget datorprogram, som löser just dina problem? Har du hittat en pryl som du tycker är ovärderlig för dig som släktforskar? Har du gjort förbättringar på något?

Smäländska CD-skivor för släktforskare

av Jan Jutefors

Centrala soldatregistret

Äntligen har ett samlat register kommit på CD om soldater i Sverige, men tyvärr så finns inte alla län representerade. Det finns t.o.m. exempel på släktforskarföreningar som vägrar släppa ifrån sig sitt material och det tycker jag är en stor skandal. Tyvärr har det hänt här i Småland också och då kan man bara svära Hur som helst, denna skiva är ett måste för en soldatforskarare. Du får inte reda på allt om soldaten, för då måste du rekvirera soldatakten från soldatregistret och det kostar 20 kr. Den här skivan är mer ett namnregister över vilka soldater som finns registrerade. Nu har jag hört att forskare blir lite aggressiva när "deras" soldat inte finns med, men tänk på att soldatregistren är beroende av forskare som rapporterar soldater till registret. Meningen är att skivan ska uppdateras med jämna mellanrum. Just nu (dvs 1/11 2001) finns det 200.000 indelta soldater från "yngre indelningsverkets" period med på skivan.

Rubriker för varje soldat: Akt-nummer, Namn, Patronymikon, Född, Död, Torpnummer, Kompani, Rote, Socken, Fastighetsbeteckning, Regemente, Hustru, Född, Soldatregister.

Det här är alltså de rubriker som finns, men alla är inte ifyllda för samtliga. Uppgifterna varierar från soldat till soldat. Det är faktiskt lite upp till dig också. Har du några uppgifter om soldaten och hans familj, så skicka in det till soldatregistret. Det är inte bara du som får nytta av uppgifterna, men snälla.... Skicka bara uppgifter som du kan stå för och sänd inte in några uppgifter som du har fått av någon annan forskare.

Köps hos: Centrala soldatregistret, Garnisonsmuseet, Box 604, 591 29 SKÖVDE. Tfn: 0500- 46 58 33 el. 46 53 33

Dansk folketaelling 1801

Det här är den danska folkräkningen för år 1801 som finns på CD, men den finns också på internet. Här kan man söka personer på namn, hemort osv. Jag gjorde en sökning på svenskar och fick ganska många träffar, så här kan man säkert hitta en hel del mat-nyttigt.

Köps via: Dansk Data Arkiv.
<http://ddd.dda.dk/cdrom.htm>

Döderhults sn 1766 – 1806.

Rekonstruerad husförhörslängd för Döderhults socken, Kalmar län. Husförhörslängden 1766-1798 ligger till grund för den här skivan, men den är mycket svåräst och svårtolkad. För de resterande åren fram till 1806 har aldrig funnits någon husförhörslängd, utan det här är en ren rekonstruktion för den tiden.

PLF som har gjort den här skivan har givetvis lagt ner ett stort arbete för att alla med rötter i Döderhult ska få det mycket lättare att forska på den här tiden. PLF rekommenderar Netscape 4.5 för att läsa den.

Köps via: PLF, Person- och Lokal-historiskt Forskarcentrum, i Oskarshamn. Magnus Ekstrand. Tfn: 0491- 186 55.

Emigranten Nr 1 & 2 / 2001

Ver 2 av guldgruvan för alla emigrantforskare har äntligen kommit. Det har t.o.m. blivit två CD av materialet.

Emihamn omfattar 1,4 miljoner emigranter till Nordamerika som utvandrat från svenska hamnar samt Köpenhamn och Hamburg. Tid ca 1850 – 1951.

Emibas Göteborg omfattar drygt 52.000 emigranter som var skrivna i dåvarande Göteborg. Tid -- fram till 1950.

Emisjö omfattar 17.000 sjömän tillhörande sjömanshusen på västkusten som antecknats som rymda,

avmönstrade eller döda utanför Europa 1812-1930.

Emipass är utdrag från passjournaler mm och omfattar drygt 16.000 personer, tiden 1783-1860.

Emiwasa omfattar drygt 43.000 personer som är eller har varit medlemmar i Wasa-Orden of America.

SAKA är ett beståndsarkiv över 2.000 svensk-amerikanska kyrkoarkiv.

Fartyg omfattar uppgifter om Wilsonlinjens fartyg i trafik 1850-1914. Tidtabeller, bilder mm.

Det här är som sagt en mycket omfattande databas och har man emigranter så är den här värd varanda krona den kostar. Självklart är skivan anpassad till ett modernt PC-format.

Köps billigast via Sveriges släktforskarförbund. Tfn: 031- 42 33 11

Historiska stadskartor.

Här finns ca 350 historiska stadskartor över mer än 90 svenska städer sammanställda. Det är Lantmäteriverket som har digitaliserat olika kartor ur sina arkiv och här finns tre kartserier med, Fredrik Adolf Wiblingens kartor från 1790-talet, Nils Gustaf Wermings från 1810-talet och Erik Gustaf Ljung-grens från 1850-talet. Alla kartor är mestadels i färg och kan förstoras ganska mycket så att detaljer kan studeras.

Småland är representerat med Borgholm, Eksjö, Gränna, Jönköping, Kalmar, Oskarshamn, Vimmerby, Västervik och Växjö.

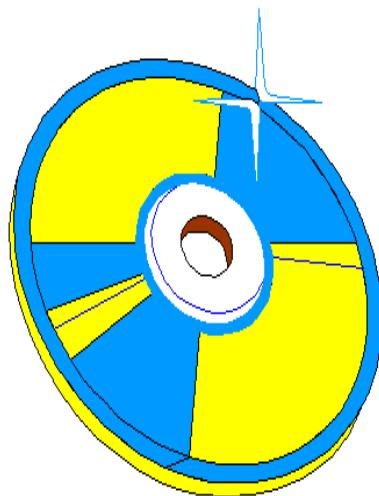
Det är en kartserie som jag verkligen tycker är vackra och oerhört välgjorda och det är Ljunggrens kartor från 1850. Jag har faktiskt en sådan i original över Kalmar här hemma på väggen och jag tittar på den nästan varje dag.

Köps via: Lantmäteriverket.
<http://www.lantmateriet.com>

Jönköpings Ministerialböcker Födda – Vigda – Döda.

Jönköpings Genealogiska förening har gjort en CD med födda – vigda – döda i ett 40-tal församlingar i Jönköpingstrakten. Enligt baksidestexten ska den innehålla över 350.000 poster.

Den här CD-skivan kom ut år 2000 och märkligt nog så är den i DOS-version. Jag vet inte vad de dataansvariga i Jönköpingsföreningen sysslar med, men tekniken tycks stå fullkomligt stilla i den

föreningen. Det är snart tio år sedan man övergav det formatet. Den fungerar ju att läsa, men det hade ju varit enklare för alla om det hade varit ett modernare gränssnitt. Vi får väl hoppas att de besinnar sitt ansvar, så att nästa version kommer i PC-format.

Köps via: Jönköpingsbygdens Genealogiska förening. Ulf Johansson. Tfn: 036- 35 16 42 (Medlemskap i JbGF krävs)

PostnummerGuide Sverige

Det är PC-versionen av Postnummerkatalogen. Den ligger på två disketter och omfattar alla nuvarande postorter i Sverige. Här slår du två flugor i en smäll och har en aktuell postnummerkatalog på datorn, samtidigt som du också får en helt färsk förteckning över orter

som finns idag. Det här är definitivt ett ”okänt” komplement till ortförteckningar som Rosenberg och Svensk Ortförteckning.

Du får den här gratis via: Posten Kundtjänst Tfn: 020- 23 22 21 (dygnet runt)

En svunnen värld.

Topografiska vykort från Tjust

Det är Tunabygdens MultiMedia i Vimmerby som har gjort en CD med topografiska vykort från Tjust. Det här är den första skivan, så förmodligen kommer det fler.

Jämför man med de andra skivorna som Tunabygden har producerat, *Småländsk bygdehistoria I-IV*, så är den här väldigt enkel. Den innehåller så gott som bara bilder. I och för sig så är det säkert unika bilder som man sällan får se och det är ju ganska intressant.

Enligt omslagstexten ska det finnas 360 bilder, 50 sidor text och en del ljudintervjuer.

Köps via: Tunabygdens Multi Media, Vimmerby.

Tfn: 0492- 540 14

KGF:s databas 2002.

Nu har pärlan för alla smålandsforskare kommit ut i en ny version. Kronobergs Genealogiska förening har givit ut ver 2 av sin databas. Givetvis är den ordentligt upparbetad och självklart en godbit för de som har några rötter i Kronobergs län.

Databasen omfattar födda – vigda – döda i samtliga socknar i Kronoberg. Jag gjorde en anmärkning förra gången jag recenserade den och påpekade vissa brister. Alla de bristerna har rättats till i den nya versionen.

Köps via: Kronobergs Genealogiska Förening
<http://www.genealogi.se/kgf.htm>
(Medlemskap i KGF krävs)

Va frimuura har för sej.

Historia på ölandsmål.

Ja si de e nån ting, som inga själ kan begriip, men att de e nåj ändå, så mööck kan en då förstå, ätter om de allri kan få ypp nåj om 'ett ; får jår de de då dör de me'ens.

Nu e de så, att de har't visst får sej på det sättet, att får var å en, som går in me i ders sällskap, hänger de op nånting på e vägg, som sir ut som ett hjatt, å de hänger der så lääng den menska lever.

Men vet han iint bätter än taal om nåjet ol om dom, så syns de me'ens på hans hjaatt, som hänger på vägga. Å då tar de e nål å sticker i hjattet, å då bler han sjuker me'ens, om han rätt e så långt bäätt, så han inte e i riket en gång. Så kommer de an på, hår lääng de vill lätt'en leet, får anner gången de sticker me nåla i hjattet, så bler han döss-sjuk, å tree gången, så dör han som en sten.

Sååm kan dö baar nåår tiim ätter, å sååm kan få leev ett helt år å va sjuuk, sen de haar ståäck i hjattet fåårst gången.

- Å iint e de väll unnlitt heller, att de iint vill ha utskreket, va de har får sej, när de e nåj rysansvärt som te å ta folk å skreeck ut te hunnturken. Hunnturken, de läär va en sorts mensker nånstans uti väla, som e halv som mensk å halv kroppen som en hunn.

Å de ska ha kött ätter kristne mensker, får de använner't som sakrament, får de tror, de går miist om saliheta, om de iint får kristet blo i sej. De gammel menska kuunn allt tal om, att fårr i väla åtminstingen so to frimuura folk oppdajet å föörd te hunn-turken. Å de kuunn de taal om, att de koum stoor farty iblann, som baar skuull lastes me folk. Å de der farty'n'a de kuunn då kännes igen, när de koum, får de hadd allti svaatt segel.

Å helst den tiin, å de farty'n'a lå der, så va de iint gouit å vååj sej över te stan, helst får de som va tjåäck å

feet, får frimuura de haadd allt moong knep får sej, må tro. Mensk-stackra va så räadd, så de våjed sej knafft opp i en gål en gång, når de koum te stan ; får var de koum, så kuunn der ju va ett källerhåål inunner, som de kuunn damp ner i, så de alri syntes ett hår etter dom en gång.

Iint kuunn de just vååj sej in i vecka bo som helst heller, får de va moong å dom, som var fri-muure me. Å de stackra som har vatt iill ut får dem, de kan allt veet å taal om 'et än i da.

Nu så nyli har de då förståss iint hörts å, att de har försökt å taaj nå'n ; men de lär i stället få släpp te livet sjaalv om de iint kan stääll nå'n, när ders tur kommer. Får de lär va så, att e mäansk mååst lov å släpp te livet åm åårt. Dämmså hörs de ååft, att uung haarr, som e frimuure, dör möö-ck hastitt. En kan veet, att dom, som e tvungna te å dö så der, så ska de iint va sjuuk, utan de ska dö så tjooock å feet, som de gå der. Å när de sen ska begraves, så e de iint aannt än sten i kista, som presten jordfåster.

Svenskt skämtlyne, 1883.

Ur andra medlemsblad

DIS-Play (DIS Öst) Nr 2/2002. Nya lärospån byggde ny släktgren – Helena Nordbäck ; Arkiven stänger – släktforska i Leksand!

Hallandsfarares information (Hallands Genealogiska förening) (Nr 55) Mars 2002. Kyrkobokföreningens historia – Ingrid Thorén ; Glöm inte faddrarna – Love Jansson ; Läsa mantalslängder – Börje Angelstrand ; Östra Karup (Halländska socknar 9) – Stig Edenfur ; ”Sätt guldkant på din släktforskning” – Arne Andersson ; Sorgeåret 1743 i Ränneslöv – Anna-Stina Strandin

Freij ; Sätessgården Rossared – Rune Andersson.

Hallandsfarares information (Hallands Genealogiska förening) (Nr 56) Juni 2002. Att ordna ett släktmöte – Sven-Arne Svensson ; Ledningsböcker i jordregister (CD) ; Något om legostadgan – Ingemar Rosengren.

Slægt & Data (DIS-Danmark) Nr 2/2002. Møde med en ildsjæl (Vera Munkholm) – Kathrine Tobiasen ; 1860 ad nye veje i Århusfolketællingerne – Leif Dehnlits ; Slægtsforskning og Internettet, 3. del – Erik Kann ; Internethjørnet – Svend-Erik Christiansen ; Brug af tekst fra andres hjemmesider? – Erling Dujardin ; PDF filer, hvorfor og hvordan – Jan Eri ; Spændende folder fra Rigsarkivet – Hanne Munk ; Bornholmske folketællinger – Jørn Kjøllet ; Samme slægt har over 50 år holdt 11 slægtsstævner – Henning Christiansen ; Svensk invasion i København – Georg Agerby.

”Släkta” (Vimmerby-Hultsfreds Släktforskarförening) Nr 1/2002. Krönsbro och Venabönderna – Gösta Larsson ; Ny tolkning av namnet Hultsfred – Staffan Fridell.

Släktbladet (Eksjöbygdens släktforskarförening) (nr 36) juni 2002. Två kapitel ur ”En backstupojkes memoarer”.

Släktposten (Nässjöbygdens Genealogiska förening) Nr 1/2002. En överraskande kärleksförklaring i ett gammalt skåp – Ulla Rockborn ; Klockbyggaren i Bringetofta – Lennart Klaesson ; Från John Wallis forskning i Barkeryd – Evert Jonsen ; Etthundra år i Rickelsytors by – Jan-Åke Holmbring ; Vinter i byn – Josef Magnusson ; Nässjö förlikningskommitté – Kerstin Barklid ; Gästabud med handpåläggning – Carl-Göran Backgård.

Blodprovet som gav farmor rätt

Av Maria Leijonhielm

Bengt Sandgren är född och upp- vuxen i Småland. I kyrkböckerna kan han följa släkten bakåt i tiden, den ene småländske bonden efter den andre. Där kyrkböckerna tar slut tar hans mors historiebeteckning över.

- Så länge min mor levde hävdade hon bestämt att släkten härstammade från Mongoliets otillgängliga bergstrakter, berättar Bengt Sandgren, men hur jag och släkten ivrigt än har studerat hennes och våra egna anletsdrag har vi inte kunna upptäcka ett enda litet tecken på att vår förfader skulle vara gulhyad, mörkhårig och snedögd mongol, men mor har alltid insisterat.

Mongolisk krigsfånge

Enligt henne började släktens småländska historia så här:

Någon gång på 1500-talet, när Sverige som vanligt var i krig med Ryssland, fördes en mongolisk krigsfånge till Kalmar slott. Visserligen var han kortvuxen och mager, men seg som få. De fruktade källarhålorna lyckades inte ta kål på honom och så småningom släpptes han fri och gav sig ut på vandring på den småländska landsbygden.

Driftig som han var fann han sig snart tillrätta i den nya miljön, slog sig ner i byn Nyebo utanför Kalmar och hade inom kort både gift sig och börjat få barn.

- Jag har aldrig trott ett ögonblick på att historien är sann, säger Bengt Sandgren, men som skröna har jag gärna berättat den.

Blodprovsundersökning

Men så genomgick Bengt Sandgren nyligen en stor blodundersökning.

Efter att ha låtit de talrika blodproven undersökas på alla upp- tänkliga sätt kom den behandlande läkaren fram till ett oväntat resultat: Bengt Sandgrens blodgrupp fanns

inte! Bland annat var syreupp- tagningsförmågan orimligt stor.

Medicinskt fenomen

Läkaren gjorde omfattande forskning bland kolleger runt om i världen och Bengt Sandgren framstod alltmer som ett medicinskt fenomen.

Till slut kom lösningen: Han var inte fullkomligt ensam om sitt blod. Han delade det med en del asiater, främst de som bodde i högt belägna delar av Bortre Mongoliet.

- Det är klart att jag fick mig en funderare, säger Bengt Sandgren, speciellt sedan jag fick höra att min bror varit med om en liknande historia.

Mongolveck och mongolfläckar

Den episoden inträffade då broderns barn ännu var små. Den äldste sonen hade fått ett elakt smolk i ett öga och kördes till doktorn för att få smolket utpetat. Läkaren hittade inte bara det lilla irriterande otyget utan också något annat.

- Konstigt, sa han och vände intresserat ut och in på patientens ögonlock.

- Har ni asiater i släkten? Pojken har ett veck på ögonlocket som bara finns hos den folkgruppen. Antagligen har funktionen från början varit att skydda mot sandstormar.

Så undrade han om hans patient hade något syskon med mongolfläckar, ett par blåaktiga födelsemärken just vid rygglutet, som de flesta mongoler har. Regeln är att om ett syskon visar det avlägsna släktskapet genom vecket i ögat har ett annat syskon fått fläckarna ovanför stjärten.

Men inget av barnen hade några mongolfläckar och hela historien glömdes bort ända till den dagen syskonen fick en syster. Hon föddes med tre blåaktiga fläckar just ovanför skinkorna, precis som doktorn hade sagt.

- Visst är det märkligt, men jag tvivlar ändå. Det vore alltför orimligt, framhärdar Bengt Sandgren,

lika envis i sina tvivel som hans mor var i sin övertygelse.

Slaget vid Stångebro

Men historikern Alf Åberg, som vi ber kommentera Bengt Sandgrens släkthistoria, tycker varken att den är konstig eller orimlig. Tvärt om. Han sätter in mongolen i det historiska sammanhanget.

- Slaget vid Stångebro mellan Sigismund från Polen och Karl IX 1598, säger han som den naturliga sak i världen. Sigismund hade både egna trupper och legotrupper med sig. En av legotrupporna placerade han i Kalmar.

- Men fanns det verkligen mongoler med i hären?

- Att det skulle finnas knektar från Asien med i legohären är mycket troligt, säger Alf Åberg. Vid den här tiden kallades de flesta från österlandet för mongoler. Det var ett kringvandrande folk som fanns över hela Ryssland och naturligtvis i gränstrakterna till Polen.

Vid Stångebro utanför Linköping blev Sigismund grundligt slagen och fick ge sig tillbaka till Polen med den egna hären. Legohären i Kalmar lämnade han åt sitt öde.

Vad som hände en krigsfånge berodde helt och hållet på vad han kunde användas till. Ofta stoppades han in i landets armé och fick fortsätta att slåss. Han kunde också lånas ut som arbetskraft till en gård i trakten.

Självvägande bonde

Det var inte ovanligt att en krigsfånge efter några år gavs fri.

Låt oss nu säga att Bengt Sandgrens anfader hörde till dem som så småningom släpptes fria. Vad hade han för chanser att klara sig i ett främmande land?

- Under den här tidsperioden var det inga problem med att vara utlänning. Till nationaliteten började man inte att se förrän på 1800-talet, säger Alf Åberg. I Sverige fanns inte bara legoknektar från olika länder utan

också massor av valloner och zigenare. Det som räknades var om man hade pengar eller var duglig.

Men att han skulle ha blivit en självägande bonde?

- Varför inte, säger Alf Åberg. Slutet av 1500-talet var en krigisk tid. Hertig Karl behövde soldater till sin armé och Kalmatrakten var utsatt. Det fanns säkert gott om rika änkor och vackra döttrar som ville gifta sig. Bengt Sandgrens mongol kanske hade samlat på sig lite pengar som soldat och var en vacker mörkhårig ung man.

Genetikens lagar

Så har då historikern sagt sitt. Vad säger då läkarvetenskapen? Vi vänder oss till biträdande överläkare Ulf Kristoffersson på kliniskt-genetiska avdelningen på Lunds lasarett.

- Både mongolveck och mongolfläckar är vanligast hos asiater, men kan också finnas hos andra folkgrupper, säger han. Därför skulle jag inte våga använda den delen av historien som bevismaterial. Fläckarna och vecken kan vara ett arv från en asiat, men behöver inte vara det.

- Det enda verkliga beviset är den ovanliga blodgruppen. Men det är å andra sidan ett starkt bevis, även om man aldrig kan utesluta nymutationer.

Enligt genetikens lagar måste Bengt Sandgren ha ärvt blodgruppen av sin mor. Säkerligen har några av hans syskonanlag för samma ovanliga blodgrupp, liksom vissa av hans barn, som i sin tur kommer att föra den vidare till nästa generation. Det är inte bara blodgruppen som kommer att leva vidare, utan det finns i slakten också andra genuppsättningar som härstammar från Asien. De är betydelselösa för den enskilda människans liv och leverne, men kan användas just för att bestämma en individs ursprung.

- Om man lägger samman den muntliga traditionen inom familjen och den ovanliga blodgruppen, inser man att det är mycket troligt att historien är sann, menar Ulf Kristoffersson.

Sagan fick ett slut

Så var då den fantasifulla släkthistorien inte bara en saga. Bengt Sandgrens morfars morfars farfars farfars farfars far var med all sannolikhet en man inte olik den som hans mor beskrivit.

Och om Sigismund inte hade förlorat slaget vid Stångebro hade mongolen dragit vidare tillsammans med hären och det hade varken funnits någon skröna eller någon Bengt Sandgren som kunnat berätta den.

Artikeln har tidigare varit publicerad i Svenska Dagbladet 7 febr 1988 och publiceras här med tillstånd av författaren.

Frågor och svar om Disgen

Under den här rubriken kommer frågor att kunna besvaras om Disgen och ditt datorhandhavande. Här kan också komma upp intressanta frågor som faddrarna har stött på.

Fråga: Det har hänt mig ett par gånger när jag skrivit ut släktskapsmatriklar till släktingar att utskriften har avbrutits av någon orsak, papper slut, skrivaren har matat in två papper eller dyl. När man då ska börja om utskriften så skulle jag ju vilja börja från och med den sida som kommer efter där avbrottet skedde så att man inte behöver skriva ut alla framförvarande igen. Jag får inte detta att fungera, utan har fått skriva ut varje

sida för sig. Jag vill ju ändå ha rätt sidnumrering kvar.

Svar: Avbruten utskrift avhjälpas genom att i regel mata på papper igen i skrivaren. Skrivaren fortsätter där den blev avbruten. Har papper trasslat sig, eller det har hänt något annat med någon sida, så går man till utskrift – skriv ut, och under ”sidintervall” markerar de sidor man vill skriva ut.

Fråga: I tidigare versioner av disgen använde man ju fotnoter, jag har lagt några uppgifter som egentligen borde vara notiser i dessa, men kommer inte åt dem nu i Dg8. Måste jag gå in i det gamla programmet och ta bort dem och importera om uppgifterna?

Under ”notiser” på personen står det Not och sedan uppgiften men den går inte att ändra.

Svar: Fotnoter finns under varje notis. Högerklicka – ändra på personuppgiften, så får man upp fönstret ändra personnotiser. Högerklicka på aktuell notis – ändra personnotis, så kommer fotnot upp.

Fråga: När jag använder dubblettknappen vid inmatning av ny person, brukar jag först skriva in personens efternamn och förnamn och årtal och sedan söka, ibland kommer det då upp en lång rad personer, om ingen av dem passar in och jag vill återgå och fortsätta skriva in uppgifter på den jag från början matat in då kommer jag inte tillbaka utan får skriva alla uppgifter på nytt.

Svar: Det bästa är att man skriver in bara namn och får upp listan och i så fall kan välja lämplig person annars får man markera personen på nytt och skriva in uppgifterna. Skriver man in uppgiften och sparar, så kan man inte använda dubblettknappen – den gråas.

Han fick en ny far - vid 36 års ålder

Att vara 36 år och byta far tillhör inte vanligheterna. Men han själv tyckte det var på tiden att rätta till de felaktigheter som begåtts en gång i tiden. Nu har tingsrätten i Kalmar slagit fast att en annan man än den som registrerats i folkbokföringen ska vara 36-åringens far.

Mannens mamma och den för-mella pappan var gifta när 36-åringen föddes. Men den hade separerat flera år tidigare och mam-man var sambo med en annan man.

Enligt den tidens regler betraktades den gifte maken automatiskt som pappa till de barn som föddes inom äktenskapet.

Men maken flyttade från Sverige och 36-åringens mamma hade ingen kontakt med honom. Han själv har heller aldrig träffat den som officiellt betraktades som hans pappa. Senare genomfördes en skilsmässa, fortfarande utan att någon visste var maken fanns.

Fick veta som tonåring

- Vid tidpunkten för skilsmässan var jag nästan ett år gammal och att jag tack vare denna försenade skilsmässa fått felaktig fader glömdes bort och det kom heller aldrig att justeras, har 36-åringen berättat för tingsrätten.

36-åringen fick aldrig klart för sig ven som antecknats som hans far förrän han kom upp i tonåren. Då hade modern och den riktige fadern separerat.

- Eftersom kommunikationen mellan mina föräldrar på den tiden och under många år framöver var mycket ansträngd så saknades både vilja och mod att rätta till misstaget.

- Nu anser jag att det är på tiden att rätta till denna formalitet. Mina föräldrar har också med tiden grävt ner sina stridsyxor och äntligen ges möjlighet att rätta till detta fall.

DNA-analys

36-åringen vände sig förra året till tingsrätten och begärde att faderskapet för den formelle fadern skulle hävas, samtidigt som hans verkliga fader skulle fastställas som far.

I förra veckan gick tingsrätten honom till mötes.

Men innan dess hade domstolen sett till att blodprov togs på 36-åringen, hans mamma och hans verkliga pappa.

Resultatet, som baseras på DNA-analys, visade att sannolikheten var minst 99,999 procent för att den som 36-åringen ville ha som sin pappa verkligen också är det biologiskt.

Den nye pappan har förklarat att han är fullständigt övertygad om att det är han som är pappa till 36-åringen.

Tingsrätten har också lyckats komma i kontakt med den tidigare formelle pappan och denne har inte haft några invändningar mot att "förlora" en son, som han aldrig haft någon kontakt med.

Lars Jutefors

Denna artikel har tidigare varit publicerad i tidningen Östra Småland den 7 juni 2002. Den publiceras här med tillstånd av författaren

Sätt namn på de döda

Så heter ett nytt projekt som innebär att vi släktforskare ska hjälpa till att fylla i luckorna i Sveriges dödbok.

Alla döda mellan 1950-1970 har ju inga namn- och adressuppgifter eller födelseförsamling.

Meningen är att det ska komma en ny dödslista 2003 och då ska alla dessa uppgifter vara kompletterade, men det innebär att du behövs. Se till att du hjälper till att registrera din hemförsamling, eller ev en grannförsamling. Ta kontakt med Sveriges släktforskarförbund.

Att forska i Kalmar

Alla som släktforskar i Kalmar vet hur besvärligt att veta vilket hus på Kvarnholmen som människorna bodde i. Kvarnholmen var indelad i 4 kvarter och 31 rundlar ända fram till 1917. Man längderna får man ju bara veta att de bodde på t.ex Södra kvarteret nr 20, men hur hittar man den här adressen idag?

Efter den stora branden 1767, som ödelade stora delar av Kvarnholmen, ändrades alla nummer. Gårdar slogs ihop och andra delades. En hel del gårdar fick helt nya nummer. 1917 gick man över till mindre kvarter.

Nu håller detta på att avhjälpas. Det arbetas för fullt med att färdigställa en handledning med en sammanställning över nummer före och efter branden 1767. Dessutom finns en översättning från gamla beteckningar till nu gällande fastighetsbeteckningar.

Tyvärr finns problemet kvar med "utom staden", där beteckningarna var löpande och sträckte sig från Malmen ända ut till Folkets Park utan någon som helst ytterligare indelning. Det är ett jättearbete att försöka reda ut detta, men det går att ta reda på det genom att senare husförhörslängder innehåller även adresser.

Det här är ett jobb som någon gärna får ta på sig att arbeta med.

Det är meningen att handledningen ska finnas tillgänglig i släktforskarrummet på biblioteket i Kalmar.

Det är Birgitta Berkemar på KLGf som har slitit hårt med denna "bruksanvisning" till kyrkböckerna.

AVTAL FÖR SLÄKTFORSKARMATERIAL

Detta avtal har träffats mellan _____, med DIS medlemsnr: _____
nedan kallad Medlemmen och Föreningen för Datorhjälp I Släktforskningen, DIS.

1. Medlemmen överläter till DIS en kopia ur sitt släktforskmateriale lagrat på datamedium.
2. DIS åtar sig att bevara materialet för framtiden och att efterhand göra detta tillgängligt för andra.
3. Materialet kan även innehålla uppgifter om levande personer. Därvid kommer DIS att iakttaga vad som vid varje tidpunkt stadgas i aktuell data- och sekretesslagstiftning. (DIS har 1995 av Datainspektionen erhållit tillstånd att upprätthålla en databas med sådant material.)
4. Materialet omfattar följande datadisketter (eller motsvarande):

Följande datortyp har använts:

PC Macintosh o Annan: _____, version av systemprogram _____

Följande släktforskarprogram har använts: _____, version: _____

Följande packnings- eller backup-program har använts: _____, version: _____

Eventuellt kompletterande material (t ex utskrifter, släktbok):

5. Eventuella förbehåll från Medlemmens sida:

6. Eventuella förbehåll från DIS sida:

Medlemmen kan senare lämna rättelser eller kompletteringar till det nu överlämnade materialet

_____ den _____ den _____
(ort)

(Medlemmens underskrift)

för Föreningen DIS

(Avtalet sändes till DIS för underskrift och kan kombineras med DIS Arkivs Släktforskartestamente)

DIS Arkiv

Föreningen för Datorhjälp I Släktforskningen
Gamla Linköping
582 46 Linköping
Tel: 013 – 14 90 43, Fax: 013 – 14 90 91
E-post: dis@dis.se

Avsändare:
DIS Småland, Redaktören

B Föreningsbrev

Porto betalt
Porto Payee
DIS Småland

BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING
Vid definitiv eftersändning åter-
sänds försändelsen med nya
adressen på baksidan

Efterlysningar Efterlysningar Efterlysningar

Under den här rubriken kan du i fortsättningen göra efterlysningar inte bara av personer utan också efter hjälpmedel, som böcker, läsare mm. Har du något att sälja eller något att byta så tar vi emot det också.

e-post: jan.jutefors@telia.com

CD-skivor

DIS Småland är ständigt på jakt efter nya CD-skivor för släktforskare. Känner du till någon som har gjort en släktforskar-CD, som handlar om Småland eller smålänningar?

Tipsa red. så testar vi skivan.

Böcker

Jag söker böcker av Viktor Haak och en bok av Hilding Hellman som heter Folket i Bredådalen.

Hellmans bok kom ut på Allmoge-förlaget 1942 och jag tror att Viktor Haaks böcker kom ut på det förlaget också.

Mejla vad du har och ditt pris.
e-post: jan.jutefors@telia.com

Herman Boström i Kalmar

Jag söker upplysningar om denne man som stod som drätselbokhållare.

På 1920-talet bodde han på Nygatan i Kalmar, men flyttade senare till Norra Långgatan.

Jan Jutefors Tfn: 0480- 665 65
e-post: jan.jutefors@telia.com

Här kommer en bild från en skola. Känner någon igen den eller någon av personerna på bilden? Skicka ett mejl till Red.

Nottebäck

Karl Johan Johansson f. 6/8 1880 emigrerade till Amerika 29/3 1899. Han slog sig först ner i South Dakota och flyttade sedan till Fertile, Minnesota 1931.

Hans föräldrar var Johan Peter Jonasson och Matilda Sophia Eriksdotter. Johan Peter var ägare och brukare av Åker frälsegård, Nottebäck. Alla barnen, fem söner och två döttrar, emigrerade till Amerika mellan 1899 och 1906.

Känner någon igen den här beskrivningen och har familjen i sin forskning?

Red. har kontakt med Karl Johansson, Melvin, i Amerika. Hör av dig om du vill ha adressen.

Efterlysningar på DIS Forum

Jag hoppas att du har uppmärksammat att man inte längre kan göra några efterlysningar på DIS Forum.

Vill du i fortsättningen göra några efterlysningar så ska du istället använda RÖTTER dvs Släktforskarförbundets hemsida

<http://www.genealogi.se/>

Denna sida ger dig mycket bättre chans att få svar på din förfrågan eller efterlysning.

MedlemsBlad för DIS Småland fortsätter dock oförtrutet med sin spalt efterlysningar om det handlar om Småland eller smålänningar.